

Na panelové hodnocení ještě nejsme připraveni

Panelovým hodnocením se rozumí posouzení kvalit a výsledků vědeckého pracoviště skupinou kvalifikovaných nezávislých expertů. Je alternativou k hodnocení scientometrickému, které známe např. ze současné metodiky RVVI (proslulý „kafemlejnek“). V ideálním světě, kde je nepřeberně vysoce fundovaných expertů schopných a ochotných se zúčastnit, je to asi dobrý systém, protože bude obsahovat něco, co scientometrické systémy z principu nemají – nadhled a zhodnocení instituce v *souhrnu*, nikoliv jen v součtu bodů. Protože však zatím v ideálním světě nežijeme, degradují panelová hodnocení na součet „osobních kafemlejnků“ každého posuzovatele, přičemž jednotliví posuzovatelé uplatňují nejen rozdílná měřítka v každé kategorii, ale odlišně přistupují i k významu různých typů výstupů. O tom se nedávno přesvědčila i AV ČR, jejíž nedostatečně připravené panelové hodnocení s velmi rozpačitým vyústěním bylo nakonec vítanou municí pro zastánce scientometrie.

Pokud vím, nezamyslel se zatím nikdo ani nad dalším aspektem, kterým bude nutně trpět panelové hodnocení i v ideálním světě. Z hlediska statistiky je panelové hodnocení pouhé měření, a jako takové je tedy vlastně jedinou realizací náhodné veličiny, jejíž střední hodnota (snad) něco říká o kvalitě hodnoceného pracoviště. Dělat jakýkoliv přesný závěr z jediné realizace je nesmyslné. Teprve až budou k dispozici delší časové řady hodnocení, bude možné odhadnout jejich rozptyl a pak teprve si můžeme udělat na základě hodnocení panelu úsudek, kde asi a s jakou spolehlivostí leží kvalita daného pracoviště.

Zavedení panelového systému vyžaduje důkladnou a dlouhodobou přípravu (odhaduji minimálně pět let) – buďme si toho vědomi a směřujme tam a cíleně připravujme půdu. Avšak snaha o nekoncepční rychlé zavedení tohoto způsobu hodnocení je dle mého názoru kontraproduktivní.

Co tedy dělat v mezidobí? Snažme se dosáhnout úprav současné metodiky, které jsou reálné a které odbourají její nejkřiklavější nedostatky. Konkrétně mám na mysli toto:

- dávat menší nebo nulovou váhu neprůkazným výstupům (mám namysli různé poloprovozy, průmyslové vzory, výzkumné zprávy apod.)
- u výstupu aplikovaného výzkumu hodnotit až realizaci (tj. třeba prodej práv nebo počet prokazatelných uživatelů) a nikoliv samotnou registraci
- dávat vyšší váhu než teď špičkovým publikacím
- body za publikace by kromě IF časopisu měly zohledňovat i citační ohlas
- zohlednil oborová specifika (zde bychom měli pro informatiku prosadit větší váhu vybraných konferencí. Předpokládám, že pro společenské vědy by se zase mohla zvýšit váha monografií.)

Takto modifikovaný kafemlejnek by sice neodstranil principiální problém s hodnocením podle jediného výsledného údaje, ale byl by mnohem lepší, než současná metodika. Tyto úpravy jsou (doufám) politicky průchodné a realizovatelné v horizontu jednoho roku.

Praha, 6.10. 2012

Prof. Ing. Jan Flusser, DrSc.

P.S. Tento text vyjadřuje osobní názor autora